

(Нови Репортер, 10. 6. 2008)

Напокон су прогледали и у Вашингтону! Назире се крај промуслиманској једностраности, главној карактеристици политичког дјеловања неколико тамошњих администрација према Босни и Херцеговини! Ти научно-фантастични утисци мора да су пролазили кроз главу просјечном становнику Републике Српске, уколико је 4. јуна селективно гледао, слушао или читао извјештаје о говору председника Сједињених Америчких Држава на универзитету Ал – Азхар у Каиру. Барак Обама смогао је снагу да поручи: “Ова регија деценијама се налази у ћорсокаку: два народа са легитимним тежњама, сваки са болном историјом, што чини компромис немогућим.” Пошто је хтио да буде сигуран да га је збланута публика исправно схватила, први црни лидер САД храбро је прецизирао шта жели да каже: “Уколико овај конфликт посматрамо само с једне или само с друге стране, не можемо видјети истину. Једино рјешење за остваривање тежњи оба ова народа може се постићи оснивањем двије државе.”

И онда се илузија распршила. Испоставило се да Обама разматра сукоб Јевреја и Арапа на Блиском истоку, а не српско-бошњачке односе у БиХ. Истина, дефиниција стања је перфектна и могла би, без дилеме, да буде примијењена у тамном вилајету, као и на још неколико десетина сличних неуралгичних тачака широм планете. Али, универзалност принципа је категорија која не станује у Бијелој кући и Стејт департменту, без обзира на то да ли контролу у тим институцијама имају демократе или републиканци. Када послушник прекоокеанских шефова Михаил Сакашвили пошаље специјалце да под окриљем ноћи изврше напад на цивиле у селима и варошима Јужне Осетије, он је борац за очување међународног права, а не провинцијски силеџија, спреман да кињи слабије од себе и да скичи у правцу Вашингтона и Брисела док добија заслужену казну из Москве. Очигледно је да је бунтовна кавкаска регија, расположена за одвајање од деспота из Тбилисија, морала да научи нешто од Хашима Тачија, Рамуша Харадинаја и Агима Чекуа, уколико је хтјела да њене намјере буду озбиљно схваћене на Западу. Ако бјесомучно и континуирано насиље над Србима са Косова и Метохије не представља довољан курс за “подобни сецесионизам”, увијек постоји допунска настава – у аутобусима и тржним центрима Тел Авива и Јерусалима, гдје припадници екстремних палестинских организација већ деценијама на садистичко-мазохистички начин прикупљају умоболне поене за “сепаратистички легитимитет” у главном граду САД. Нажалост, са успјехом.

Накнадна памет: Друга карика у ланцу недоследности појавила се на страницама

Пише: Саша Бижић
недеља, 14 јун 2009 17:25

“Њујорк тајмс”, истог дана када је и Обама држао говор у Каиру. Бивши амерички амбасадор у Београду и Загребу Вилијем Монтгомери, написао је необичну колумну за вјероватно најутицајнији дневни лист у матичној земљи. У Монтгомеријевим опсервацијама неконвенционално је то што потпуно одударају од јавног, а још више од закулисног ангажмана пензионисане штеточине у дипломатској одори. И он сам признаје “катарзу”. “Ја знам о чему говорим. Више од петнаест година био сам један од оних који су то покушавали”, илуструје Монтгомери јаловост и узалудност политике САД на Балкану у протекле двије деценије.

Не зауставља се на томе. Нуди трезвену алтернативу за извлачење Вашингтона из балканског лавиринта, означавајући једина два званична протектората на развалинама некадашње СФРЈ као кључне дестинације за “нови почетак”. “На Косову то вјероватно значи неки облик раздвајања Албанаца и Срба, уз комбиновање узајамног признања, пуног поштовања људских права мањина и многобројних слатких мамаца из ЕУ”, нацртао је актуелни становник Цавтата код Дубровника контуре другачијег гарда према окупираној покрајини Србије. На примјеру БиХ наставио је са рушењем митова америчког естаблишмента: “Босна је компликованија. Тамо рјешења вјероватно укључују обликовање другачијих односа унутар БиХ и омогућавање РС, српском дијелу подијељене земље, да спроведе референдум о независности. То би морало обухватити мноштво гаранција о будућим односима и морало би бити урађено као комплетни пакет, који би водила и имплементирала међународна заједница.”

Многи ће рећи – права ствар, али долази од компромитованог човјека. Такво запажање јесте утемељено. Међутим, не треба отписивати минимални допринос афирмацији прве категорије због драстичних гафова у блиској прошлости, узрокованих другом димензијом. Ако ни због чега другог, онда бар због једнократног разбијања србобобичне монотоније у “Њујорк тајмсу”, вазда орном да форсира стереотипе о “лошим момцима” с обје стране Дрине, било да је ријеч о приписивању “агресорске” и “злочиначке” улоге Србима током деведесетих година или о агитацији за изградњу “Кинеског зида” између Србије и Косова и призивању новог федерално-западњачког јуриша на РС у садашњости.

Ипак, актуелна симболична корист од Монтгомеријевог текста остаје у дубокој сјенци његовог ранијег погубног арбитража у политичким приликама на простору бивше Југославије. По дегутантности пута којим је стигао до накнадне памети, он се може мјерити са финском форензичарком Хеленом Ранта, “експертом” без гласа у данима када је Вилијем Вокер кројио фалсификат звани “Рачак”, а жалосним примјером људског пада у тренутку када је са безнадежним закашњењем демистификовала катастрофалну улогу те злогласне фигуре 1999. године на Косову.

Доктор Џекил и мистер Хајд: Трећи актер приче о глобалној и локалној хипокризији је Валентин Инцко, онедавни високи представник у БиХ. У кратком периоду од преузимања функције Инцко се изузетно брзо трансформисао од доктора Џекила у мистер Хајда. Стигао је у тамни вилајет са релаксирајућом реториком, наговјештавајући да ће се држати као особа која има задатак да без много помпе спакује кофере пристрасног страног фактора у Босни и Херцеговини, уочи дефинитивног повлачења у ЕУ и САД. Затим је уследио радикални прелаз, у виду извјештаја Савјету безбједности Уједињених нација, каквог се не би постидио ни Мустафа Церић. Трагикомично, а по свој прилици и тачно тумачење – да је ријеч о бајатом документу, припремљеном у режији бошњачких “аналитичара” унутар ОХР-а за Инцковог претходника Мирослава Лајчака, било је сигнал у ком правцу ће кренути још један лицемјер аустријско-словеначке провенијенције на мјесту “вицекраља” у Босни и Херцеговини.

Ствари су престале да буду двосмислене када је Инцко дао ултиматум Народној скупштини Републике Српске да до 11. јуна повуче сопствене закључке о ефектима преноса надлежности са РС на БиХ, усвојене 14. маја. И њему је, очито, било јасно да тај парламентарни чин нема довољну специфичну тежину да покрене точак историје унатраг, ка преиспитивању грешака из времена када је званична Бањалука на крајње аутодеструктиван начин пристајала на свако одрицање од елемената суверености, затражено на релацији ОХР – бошњачке партије. Да се не лажемо – у тим понижавајућим пословима својевремено су учествовали и представници актуелне власти и опозиције у РС. Због тога су бесмислене назнаке полемике с тим лајтмотивом, у контексту расправа о томе ко је одговоран због суочавања Републике Српске са новим, стварним или лажним “даном Д”.

Важније је сачувати ону врсту јединства, манифестованог као једини сувисли одговор на истински садржај Инцковог подухвата. Дакле, садашњи кључар ОХР-а свјестан је да су злodusи прошлости безбједни, али жели да осигура њихову егзистенцију у ближој и даљњој будућности, што је, бар декларативно, доведено у питање скоро акламативним одређењем НСПС. Сврха игре живаца, уз одређивање фамозног рока, јесте тестирање политичких структура у Републици Српској, с једним јединим “анкетним” питањем – да ли сте озбиљно мислили? Позитиван одговор не би требало да буде споран, поготово ако се зна да се с друге стране налазе бескрупулозни макијавелисти из политичког инкубатора Ричарда Холбрука, спремног да данас резимира своју давну постдејтонску комуникацију са Радованом Караџићем кроз циничну поруку “између редова”: “Преварио сам те, па шта?”

Док се ситуација мијења из дана у дан, балансирајући од могућег разводњавања

Валентин Инцко између Барака Обаме и Вилијема Монтгомерија

Пише: Саша Бижић
недеља, 14 јун 2009 17:25

читаваог спора кроз некакав “трули компромис” до евентуалне Инцкове одлуке да скине маску представника бечке школе, расту дилеме о томе како реаговати на потенцијални покушај политичког “дизелаша” у настајању да пусти сопствене пит булове на РС. Нема велике мудрости. Довољно је упоредити околности у којима су пласирана “откровења” америчког предсједника, бившег амбасадора САД и високог представника у БиХ.

Обама је доживио “просвјетљење” на погрешном мјесту, Монтгомери у погрешном времену, а Инцко и једно и друго.